

Силабус курсу:

ЮРИДИЧНА ТЕХНІКА

**СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ**

<i>Ступінь вищої освіти:</i>	доктор філософії
<i>Спеціальність:</i>	081 «Право»
<i>Рік підготовки:</i>	2
<i>Семестр викладання:</i>	осінній
<i>Кількість кредитів ЄКТС:</i>	5,0
<i>Мова(-и) викладання:</i>	українська
<i>Вид семестрового контролю</i>	залік

Автор курсу та лектор:

д.ю.н., проф. Розовський Борис Григорович

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

професор кафедри правознавства

посада

rozovskij@snu.edu.ua

316, за
розкладом

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

Соавтор курсу та лектор:

к.ю.н., доц. Арсентьева Олена Сергіївна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

доцент кафедри правознавства

посада

o_arsenteva@snu.edu.ua

313, за розкладом

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

Викладач практичних занять:*

к.ю.н., доц. Котова Любов Вячеславна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

доцент кафедри правознавства

посада

kotova@snu.edu.ua

313

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

* – 1) дані підрозділи вносяться до силабусу в разі, якщо практичні та (або) лабораторні заняття проводить інший викладач, котрий не є автором курсу та лектором; 2) припустимо змінювати назву підрозділу на «**Викладач лабораторних та практичних занять:**», якщо лабораторні та практичні заняття проводить один викладач, котрий не є автором курсу та лектором.

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу: Метою є формування у здобувачів третього рівня вищої освіти юридичного світогляду щодо закономірностей та ефективного функціонування права й здійснення юридичної діяльності в умовах глобалізації, інтеграції національних правових систем, а також навичок та вмінь ведення юридичної роботи та створення в процесі цієї роботи різних юридичних документів; тощо. Мета лекційних занять за курсом - розуміння закономірностей раціональної юридичної діяльності зі створення, тлумачення та реалізації норм права; правил ведення юридичної роботи; особливостей різних видів юридичної техніки; засвоєння наукових відомостей про характеристики техніки правотворчості, реалізації норм права, систематизації нормативно-правових актів, правозастосовної техніки та техніки тлумачення норм права та ін.; краще розуміння сучасних тенденцій розвитку національних правових систем, окремих правових явищ та процесів; шляхів вирішення проблем у цій царині. Метою семінарських занять за курсом є поглиблене вивчення через дослідження основних тем дисципліни та вироблення вміння студентами самостійно працювати з першоджерелами, нормативним матеріалом, з спеціальною юридичною літературою, пізнання та вироблення вміння практичного використання методів наукових досліджень у галузі наукового дослідження. Метою самостійної роботи за курсом є найбільш повне оволодіння матеріалом з дисципліни «Юридична техніка», вироблення вміння та навичок самостійної роботи з нормативною та науковою літературою, у виробленні вміння аргументовано (з посиланнями на нормативно-правові норми та інші джерела) і логічно послідовно викладати матеріал, обґрунтовувати та відстоювати власну позицію, а також у придбанні навичок практичного застосування міжнародних норм., уміння планувати, організовувати і контролювати свою діяльність, розробляти та аргументувати власні пропозиції та проекти, у тому числі проекти норм права, нормативно-правових актів тощо.

Результати навчання:

здатність продемонструвати поглиблені теоретичні та практичні знання, уміння, навички, а саме: здатність розкриття основних емпіричних закономірностей юридичної техніки; структури юридичної техніки, взаємозв'язку і взаємоомовленості її структурних елементів (мови, цифр, понять, суджень, норм тощо; спеціально-юридичних правових понять, конструкцій, приписів, нормативно-правових актів; технічних засобів; юридичної тактики; юридичної стратегії); основних концептуальних теорій та ідей у сфері юридичної техніки, в тому числі концептуальних позицій та творчих здобутків провідних вітчизняних науковців; наукових підходів до виокремлення структурних видів юридичної техніки; змістовних характеристик основних видів техніки; системи існуючих у юридичній практиці правил і прийомів здійснення уповноваженими суб'єктами діяльності, скерованої на підготовку найбільш оптимальних і доцільних за формою та структурою правових актів; характеристики техніки правотворчості; характеристики техніки реалізації норм права; характеристики техніки систематизації нормативно-правових

актів; характеристик правозастосовної техніки та техніки тлумачення норм права, які необхідні для формування науково-обґрунтованих висновків у власному дослідженні; застосовувати вимоги правової норми до конкретної життєвої ситуації шляхом прийняття відповідного неупередженого і мотивованого рішення; уміння виокремлювати предмет юридичної техніки як сфери наукових знань та самостійної навчальної дисципліни, визначати перспективи її розвитку; аналізувати властивості окремих видів юридичної техніки; виокремлювати особливості методології конкретних правових досліджень, відрізняти методи предметних досліджень та методи побудови юридичних наукових знань, визначати можливості, шляхи та механізми застосування методів юридичної техніки інших країн; розрізняти, виокремлювати, обирати необхідні та достатні загальні, філософські, загальнонаукові, частково-наукові та спеціальні методи конкретних юридичних наукових досліджень, адаптувати їх стосовно особливостей предмету та завдань власного дослідження; аргументовано відстоювати свої погляди, брати участь у дискусії з метою пошуку наукової істини; уміння грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати; здатність до абстрактного, логічного та критичного мислення, до творчого мислення і генерування нових ідей, до аналізу і синтезу; здатність проводити аналіз нормативно-правових актів України та компаративіський аналіз з міжнародно-правовими актами; формувати комунікаційну стратегію; використовувати державну мову та іноземні мови як усно, так і письмово, вживаючи правничу термінологію на професійному рівні та понятійно-категоріальний апарат юридичної техніки для вирішення правових проблем; застосувати теоретично-прикладні знання щодо юридичної техніки для оптимального вирішення творчих та розв'язання професійних завдань; використовувати правила, прийоми, способи підготовки, складання, оформлення юридичних документів (техніка законотворчої діяльності й техніка правозастосовної діяльності), вміти їх систематизувати, що забезпечить їх досконалість та ефективне використання; навчатись з високим рівнем автономності та академічної доброчесності; планувати професійну діяльність на підставі нормативно-правових актів України та етичних стандартів правничої професії; вміння грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати; вміння працювати самостійно, працювати у команді колег за фахом, а також із залученням експертів з інших галузей знань; здатність навчатися; прагнення до утвердження академічної доброчесності.

Передумови до початку вивчення:

Базові знання філософії науки та професійної етики; з теорії та практики права; законодавства України в контексті євроінтеграції; методології проведення та оформлення результатів наукових досліджень, у тому числі у сфері права, розробки докторського проєкту.

Мета курсу (набуті компетентності)

За результатами опанування навчального курсу здобувачі вищої освіти набувають професійних компетентностей:

1. Розуміння філософсько-світоглядних засад, напрямків і закономірностей розвитку вітчизняної юридичної освіти та науки в умовах глобалізації і інтернаціоналізації.

2. Здатність збирати, опрацьовувати та критично використовувати у професійній діяльності нормативно правові акти України, доктринальні джерела та рекомендації належних правозастосовчих (законодавчих, судових, правоохоронних тощо) практик у галузі юридичної освіти та науки.

3. Здатність формулювати наукову проблему, робочі гіпотези досліджуваної проблеми, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

4. Здатність до аналізу обробки результатів наукових досліджень та їх оформлення у статтях, монографіях, інформаційних листах, наукових звітах тощо відповідно до сучасних вимог.

5. Здатність ідентифікувати, вимірювати та оцінювати ризики, пов'язані з науково-дослідною та інноваційною діяльністю в сфері створення правових актів.

6. Здатність проводити аналіз, моделювання та прогнозування соціально-економічних процесів у правовому полі, визначати показники їх результативності з подальшим обґрунтуванням напрямків удосконалення відповідно до векторів розвитку суспільства в Україні, зокрема, спрямованих на економічне самопосилення держави та протистояння багатьом загрозам економічного суверенітету нашої країни.

7. Здатність до написання/складання навчальної та навчально-наукової літератури: підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій тощо з урахуванням змісту навчальних програм та сучасних вимог.

8. Ведення діалогу й аргументування під час наукових і ділових дискусій, переговорів, судових дебатів, публічного виступу, лекцій для фахівців-юристів, а також представлення результатів наукової діяльності професійній спільноті та широкому загалу у вигляді доповідей на конференціях різного рівня, включаючи науково просвітницькі заходи з метою популяризації правової освіти та науки.

9. Здатність здійснювати аналіз змісту нормативно правових актів та їх експертизу.

10. Здатність розробляти, впроваджувати та застосовувати оптимальні підходи для організації та здійснення освітньої та наукової діяльності відповідно до сучасних світових тенденцій.

11. Здатність здійснювати процес аналізу правової діяльності суб'єктів господарювання, аналітично виокремлювати та оцінювати правові проблеми цієї діяльності, визначати шляхи її оптимізації та напрямки здійснення управління якістю, з урахуванням сучасних наукових досягнень.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Тема 1. Юридична техніка як сфера наукових знань та галузь європейської юридичної науки: визначення та предмет	денна 2/0/2 заочна 2/0/2	Предмет юридичної техніки. Визначення поняття «юридична техніка». Юридичний позитивізм як теоретична основа формування та дослідження поняття «юридична техніка». Співвідношення законодавчої та юридичної техніки. Емпіричні закономірності предмету юридичної техніки.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
2.	Тема 2. Місце юридичної техніки в системі юридичного знання: практичний чи теоретичний статус галузі	денна 2/0/2 заочна 2/0/2	Сутність, природа та роль юридичної техніки для забезпечення досконалості правових актів. Юридична техніка як особлива юридична наука. Юридична техніка як частина науки загальної теорії права. Юридична техніка як дисципліна, що має прикладний характер. Зміст поняття «юридичні технології». Підходи до розуміння юридичної техніки в країнах загального і континентального права.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
3.	Тема 3. Структурні види юридичної техніки: наукові підходи	денна 2/0/2 заочна 2/0/2	Основні наукові підходи до типології юридичної техніки. Формальний та змістовні напрямки документаційного підходу до поняття юридичної техніки. Правова сторона юридичної техніки. Юридичний зміст нормативно-правових актів. Етапи правового регулювання як основні критерії класифікації видів юридичної техніки. Змістовні характеристики основних видів техніки. Техніка правотворчості. Техніка опублікування нормативно-правових актів. Техніка систематизації нормативно-правових актів. Техніка реалізації норм права. Правозастосовна техніка та техніка тлумачення норм права.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
4.	Тема 4. Техніка правотворчості	денна 2/0/2	Поняття та сутність правотворчості. Принципи	Участь в обговоренні

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
		заочна 2/0/2	правотворчості. Стадії правотворчого процесу. Техніка та види правотворчості.	Робота у команді (спільна робота над аналітичною запискою)
5.	Тема 5. Норма права	денна 2/0/2 заочна 2/0/2	Поняття, види та класифікація норм права. Структура та конструкція норм права. Норма права та стаття нормативно-правового акту. Способи викладу норми у статті нормативно-правового акту.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання Робота у команді (спільна робота над аналітичною запискою)
6.	Тема 6. Законодавча техніка	денна 2/0/2 заочна 2/0/2	Поняття та сутність законодавчої техніки. Особливості законодавчого процесу. Критерії якості законодавства. Помилки у законотворчості. Експертиза проектів нормативно-правових актів. Правила оформлення змісту нормативно-правових актів. Внутрішня форма нормативно-правових актів. Логіка нормативно-правового акту.	Участь в обговоренні
7.	Тема 7. Техніка документального вираження змісту нормативно-правових актів	денна 2/0/2 заочна 2/0/2	Юридична мова. Структура та письмовий виклад нормативно-правового акту. Лінгвістичні засоби. Юридичні помилки та їх розпізнавання.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
8.	Тема 8: Техніка створення корпоративних актів	денна 1/0/1 заочна 1/0/1	Поняття та ознаки корпоративного права. Принципи створення корпоративних актів. Особливості корпоративних актів.	Участь в обговоренні
9.	Тема 9: Юридичне письмо. Юридичні термінологія та конструкції	денна 2/0/2 заочна 2/0/2	Понятійно-категоріальний апарат. Види юридичного письма. Стиль юридичного письма. Поняття юридичного терміну та термінології. Вимоги до юридичних термінів. Правила формулювання та використання юридичних термінів. Юридичні дефініції. Визначення поняття юридична конструкція. Види та функції юридичних конструкцій.	Участь в обговоренні. Індивідуальні завдання Робота у команді Підготовка есе
10.	Тема 10: Техніка опублікування нормативно-правових актів	денна 1/0/1 заочна	Значення опублікування нормативно-правового акту. Офіційні джерела опублікування.	Участь в обговоренні

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
		1/0/1	Порядок набуття чинності нормативно-правових актів.	
11.	Тема 11: Техніка систематизації нормативно-правових актів	денна 1/0/1 заочна 1/0/1	Причини та поняття систематизації. Значення систематизації. Об'єкти та суб'єкти систематизації. Принципи систематизації. Етапи проведення систематизації. Особливості кодифікації та техніко-юридичні правила. Поняття та ознаки консолідації. Техніко-юридичні правила консолідації. Правила проведення інкорпорації. Техніко-юридичні правила інкорпорації. Облік нормативно-правових актів. Сучасні комп'ютерні технології та робота з систематизації.	Участь в обговоренні
12.	Тема 12: Техніка реалізації правових норм та правозастосовна техніка	денна 1/0/1 заочна 1/0/1	Поняття та сутність реалізації права. Види та форми правореалізації. Правозастосування як особлива форма реалізації норм права: поняття, види. Процес застосування норм права, його стадії. Техніка ведення договірної роботи. Судова діяльність як різновид правозастосування.	Участь в обговоренні
13.	Тема 13: Техніка тлумачення норм права	денна 1/0/1 заочна 1/0/1	Поняття та характеристика тлумачення права. Види тлумачення норм права. Способи тлумачення норм права. Функції тлумачення норм права.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
14.	Тема 14: Юридична техніка міжнародного права	денна 1/0/1 заочна 1/0/1	Поняття юридичної техніки міжнародного права. Структура юридичної техніки міжнародного права. Функції юридичної техніки міжнародного права. Понятійні конструкції міжнародних нормативно-правових актів.	Участь в обговоренні

Рекомендована література

Нормативно-правові акти:

1. Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки: Закон України від 11 липня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 48. – ст. 253.
2. Про наукову і науково-технічну експертизу: Закон України від 10 лютого 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 9. – Ст. 56.
3. Про науково-технічну інформацію: Закон України від 25 червня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 33. – ст. 345.
4. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 13 грудня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 12. – ст. 165.
5. Про вищу освіту: Закон України від 01 липня 2014 р. // Відомості Верховної Ради України – 2014.- № 37-38. - ст.2004

Література:

1. Биля І.О. Теоретичні основи використання нормотворчої техніки: дис. канд. юрид. наук: 12.00.01 / Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. - Х., 2004. – 20 с.
2. Биля-Сабадаш І.О. Нормотворча техніка як інструмент забезпечення системності законодавства / І. О. Биля-Сабадаш // Форум права. - 2010. - № 1. - С. 24-33. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index
3. Биля-Сабадаш І.О. Мовностилістичні правила вираження змісту нормативних правових актів / І. О. Биля-Сабадаш // Форум права. - 2009. - № 1. - С. 35-42. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index
4. Законотворча діяльність: Словник термінів і понять / за ред. акад. НАН України В.М. Литвина. – К.: Парл. вид-во, 2004. – 344с.
5. Кодифікація законодавства України: теорія, методологія, техніка/ Ю.С. Шемшученко, О.І. Ющик, Л.М. Горбунова, М.О. Теплоук, Л.В. Гульченко, В.І. Риндюк; за заг. ред. О.І. Ющика. К.: Парл. вид-во, 2007. – 208с.
6. Шутак І.Д., Онищук І.І. Юридична техніка; навчальний посібник для вищих навчальних закладів / І.Д. Шутак, І.І. Онищук. – Івано-Франківськ, 2013. 496 с.
7. Шутак І. Юридична техніка як сфера наукових знань і навчальна дисципліна / І. Шутак // Вісник Національної академії правових наук України. – 2013. - № 3. – С. 81-86.

Інформаційні ресурси

1. Інформаційна система «Законодавство України» // Електронний ресурс: Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/index>.
2. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету ім. Тараса Шевченка [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.library.univ.kiev.ua
3. Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukma.kiev.ua/ukmalib>
4. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Наукова Бібліотека СНУ ім. Володимира Даля: <http://library.snu.edu.ua>
6. Національна Парламентська бібліотека України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nplu.kiev.ua/>
7. Рішення щодо України, винесені Європейським Судом з прав людини [Електронний ресурс] // Сайт Міністерства юстиції України. – Режим доступу: <https://minjust.gov.ua/m/rishennya-schodo-ukraini-vineseni-evropeyskim-sudom-z-prav-lyudini>
8. Центр розвитку українського законодавства [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ulde.kiev.ua/news.php>
9. Юридичний факультет СНУ ім. В. Даля – <http://pravo-snu.com.ua/>
10. Юридична клініка «PRO BONO» при юридичному факультеті СНУ ім. В. Даля – <http://pravo-snu.com.ua/clinic>

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	14
Підготовка проєкту (презентації), командна робота	10
Індивідуальні завдання та/або проходження певних онлайн-курси, пов'язані з курсом, на онлайн-платформах	70
Підсумкове атестаційне завдання	6
Разом	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS
90-100	A
82-89	B
74-81	C
64-73	D
60-63	E
35-59	FX
0-34	F

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Під час виконання завдань студент має дотримуватись політики академічної доброчесності та вимог, вкладених у Положенні про запобігання та виявлення академічного плагіату СНУ ім. В. Даля. До основних вимог за курсом віднесено - посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями.

Перевірка текстів на унікальність здійснюється однаково для всіх здобувачів засобами: – за допомогою програмного забезпечення Unicheck і засобів системи MOODLE; за Internet-джерелами – за допомогою програми Antiplagiarism.net.

Студент може пройти певні онлайн-курси, пов'язані з курсом, на онлайн-платформах (Prometheus, Coursera тощо). За наявності сертифікату щодо повного проходження відповідного курсу можуть бути нараховані додаткові бали..

Завдання і заняття:

Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають усі аудиторні заняття курсу та виконують своєчасно та в повному обсязі всі завдання, передбачені програмою курсу. Здобувачі мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку здобувачі зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультації викладача. Здобувач вищої освіти має право на оскарження результатів оцінювання.

Поведінка в аудиторії:

Курс передбачає індивідуальну та групову роботу. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. На заняття студенти вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Заняття відбуваються відповідно до чинного розкладу (онлайн чи офлан) із дотриманням норм, передбачених постановою КМУ від 22 липня 2020 р. № 641 Про встановлення карантину та запровадження посилених протиепідемічних заходів на території із значним поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 та іншими нормативними актами. Під час занять студенти дотримуються правил етичної поведінки та норм локальних актів СНУ ім. В. Даля.